

Συνών. *ιδ.* ἐν λ. *βγάλμα* 7. 4) Οὐδ. πληθ. οὐσ. α) Ἀμοιβὴ διὰ τὴν ἐκρίζωσιν ἢ ἐξόρυξιν πράγματός τινος Θήρ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) — *Λεξ. Δημητρ.*: Ἐχει νὰ πλερώσῃ τὰ βγαρτικά τοῦ ἀρακά Θήρ. Τὰ βγαλιτικά τῶ δατατῶ - τῶ δειτῶ κττ. Ἀπύρανθ. Ὁ ἱατρός παίρνει τόσα βγαλιτικά ὅς τὸ δόδι αὐτόθ. β) Ἀμοιβὴ τοῦ ἱερέως διὰ τὴν ἐκφορὰν νεκροῦ Στερελλ. (Αἰτωλ.): Ἰγὼ καὶ ἂν πιθάνου, θ' ἀφήκου τὰ βγαλτ'κά μ'. Οὕτι τὰ βγαλτ'κά δὲν ἄφ'κι νὰ πλιρῶσ'νι, τόσου φτουχὸς ἦταν.

βγαλτό, *ιδ.* βγαλτός.

βγαλτοδόνητος ὁ, Πελοπν. (Μάν.) Οὐδ. βγαλτοδόνητικο Πελοπν. (Μάν.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. βγαλτός καὶ τοῦ οὐσ. δόντι.

Βγαλμοδόνητος, ὁ *ιδ.*

βγαλτός ἐπίθ. Ἀττικ. Πελοπν. (Κυνουρ. Μάν.) Στερελλ. (Αἰτωλ.) κ.ά. βγαλιτός Νάξ. (Ἀπύρανθ.) βγαρτός Κίμωλ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) κ.ά. βγαλτό τό, Βιθυν. Εὐβ. (Ὁρ. Στρόπον.) Ἡπ. Θράκ. (Αἰν. Μάδυτ. Σηλυβρ.) Κυδων. Λέσβ. Μακεδ. (Καστορ.) Πελοπν. (Μαζαίικ.) Χίος κ.ά. — *Λεξ. Περίδ. Βυζ.* βγαρτό Θήρ. Κρήτ. Μῆλ. Νάξ. (Κορων.) Χίος κ.ά.

Ἐκ τοῦ ρ. βγάλλω. Διὰ τὸ βγαλιτός *ιδ.* βγάλμα.

1) Ὁ ἐκρίζων ἐκ τῆς γῆς δι' ἀποσπάσεως Ἀττικ. Κίμωλ. κ.ά.: *Βγαλτός* σανός (ὁ ἐκρίζωμένος καὶ ὄχι θεωρισμένος) Ἀττικ. *Βγαρτό* δεματικό (τὸ πρὸς κατασκευὴν δεμάτων χόρτον) Κίμωλ. 2) Ὁ ἀναβρύων Πελοπν. (Κυνουρ.) Στερελλ. (Αἰτωλ.) κ.ά.: *Βγαλτό* νερό Κυνουρ. Συνών. βγαλιτικός 1. 3) Ὁ διὰ κλήρου ὀρισθεὶς ὑπὸ τῶν οἰκείων νὰ ἐκδικηθῇ διὰ φόνου τὸν φόνον συγγενοῦς Πελοπν. (Μάν.): Ἄσμ.

Σαράντα πέντε σερνικοὶ ἐβγάλασι ἓνα βγαλτό

(μοιρολ.) 4) Ὁ δι' ἐκβολῆς καὶ οὐχὶ συνθλίψεως τῶν ὄρχων εὐνουχισόμενος Πελοπν. (Μαζαίικ.) κ.ά.: *Πῶς* θὰ τὸ μουνουχίσῃς (ἐνν. τὸ ζῆφο), *σειριφτό* ἢ *βγαλτό*; 5) Ἐπὶ δημοτικοῦ ἔσματος, ὁ ὑπὸ τινος ποιηθεὶς καὶ διαδοθεὶς Νάξ. (Ἀπύρανθ.): *Τραγούδι* βγαρτό ἢ βγαλιτό. 6) Ὁ ἐκ ξένου ποιμνίου ἀποχωρισθεὶς καὶ προσελθὼν, ἐπὶ ζῶων Πελοπν. (Μαζαίικ.): *Βγαλτό* πρᾶμα. 7) Οὐδ. οὐσ., δοτιὴν Βιθυν. Εὐβ. (Ὁρ. Στρόπον.) Ἡπ. Θήρ. Θράκ. (Αἰν. Μάδυτ. Σηλυβρ.) Κίμωλ. Κρήτ. Κυδων. Λέσβ. Μακεδ. (Καστορ.) Μῆλ. Νάξ. (Κορων.) Χίος κ.ά. — *Λεξ. Περίδ. Βυζ.* Συνών. *ιδ.* ἐν λ. *βγάλμα* 7.

βγάλωμα, *ιδ.* βγάλ-λωμα.

***βγαντός** ἐπίθ. βγαντό τό, Εὐβ. (Αὐλωνάρ. Κουρ.)

Ἐκ τοῦ ρ. βγάνω.

Δοτιήν. Συνών. *ιδ.* ἐν λ. *βγάλμα* 7.

βγαντοῦ ἢ, Εὐβ. (Κουρ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. βγαντός καὶ τῆς καταλ. -οῦ.

Γυνὴ ἔχουσα δοτιήνας (ὕβριστικῶς).

βγάνω κοιν. ἐβγάνω Ἡπ. βγάνου βόρ. ιδιώμ. δάνου Τσακων. Ἀόρ. ἐμπαλῆκα Τσακων.

Ἐκ τοῦ μεσν. ἐβγάνω, ὁ κατὰ Κορ. ἢ ἐκ τοῦ ἐκ β-βάζω, ὅπως *πιάζω* - *πιάνω* κττ., ἢ ἴσως ἐκ τοῦ ἐκ β-βαίνω. Ἰδ. Ἀτ. 1,225 καὶ 4,140. Διὰ τὴν ἐκ τοῦ ἐκ βαίνω ὀρθοτέραν ἐτυμολογίαν πβ. καὶ βάνω ἐκ τοῦ βαίνω. Ὁ Ἀόρ. ἐβγανα εἶναι περιορισμένος χρησιμοποιούμενου ἀντ' αὐτοῦ τοῦ κοινοῦ ἐβγαλα τοῦ ρ. βγάλλω.

Τὸ ρῆμα τοῦτο σημασιολογικῶς συμπίπτει πρὸς τὸ κοινὸν βγάζω, ὑφ' οὗ καὶ δύναται ν' ἀντικατασταθῇ ἐν πάσῃ σημασίᾳ, διὸ καὶ ἡ σημασιολογικὴ ἐρευνά του ἐν-

ταῦθα πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἐπαναλήψεως τῶν αὐτῶν πραγμάτων περιορίζεται μόνον εἰς ιδιωτισμούς τινας.

Α) Κυριολ. 1) Ἀποβιβάζω Κεφαλλ.: *Βγάνω* τ' ἄλογα ἀπ' τὸ καράβι. 2) Ἐξάγω, ἐκβάλλω κοιν. καὶ Τσακων.: Φρ. *Βγάνω* τὰ σταφύλια (βραχυλ. πιέζω τὰς σταφύλας εἰς τὸ πατητήρι πρὸς ἐξαγωγήν τοῦ γλεύκους). *Βγάνω* τὰ μέσα μου (ἐμῶ ἀκατασχέτως) πολλαχ. *Βγάνω* τὴ γλῶσσα μου (περιφρονῶ, χλευάζω) Ζάκ. *Βγάνω* χταπόδι (βυθίζω ἀπὸ ἀπροσεξίαν τὸν πόδα μου εἰς ὕδωρ) αὐτόθ. *Βγάνω* ὅς τὸ πιάττο (ἀποκαλύπτω πράξεις ἐνοχοποιητικὰς) Πελοπν. (Μάν.) *Βγάνω* τὸν ἥλιο (θεραπεύω δι' ἐπιδῶν τὴν ἡλίαςιν) Κίμωλ. *Βγάνω* λουρὶ (ἐξάγω ταινίαν ἐκ δέρματος) Πελοπν. (Μαζαίικ.) *Τὸν* ἐβγαναν *σαν* τὸν πουντ'κὸ ἀπ' τοῦ λάδ' (ἐπὶ τοῦ συλληφθέντος ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐπὶ μοιχείᾳ) Στερελλ. (Αἰτωλ.) *Τὸ* βγάνω *ᾄξω* τὸ καράβι (παρακάμπτω ἄκραν) Ἀνδρ. *Μὴ* βγάθ' *ᾄξου* (ἐνεργοῦμαι, ἀφοδεύω) Μακεδ. (Βλάστ.) *Δὲν* ἐβγάνει *λόγο* (δὲν ἐκβάλλει λέξιν, δὲν λέγει τίποτε) Ἡπ. *Βγάθ'* τὰ σ' ἄλλὰ ὅς τοῦ ξέχουνου (ἐπὶ ὀκνηροῦ ἐκτελοῦντος ἔργα ἀνάξια λόγου. *ξέχουνου* = μέρος ποῦ δὲν ὑπάρχει χιόνι) Στερελλ. (Ἀράχ.) *Βγάθ'* τὰ σ' ἄλλὰ *π' τ'ν* ἀγγάρεα (συνών. τῇ προηγουμένῃ) Ἡπ. || Γνωμ.

Βάνε καὶ *μὴ* βγάνης, | *νὰ* ἰδῆς *σωρὸ* ποῦ *κάνεις*

(διὰ τῆς οἰκονομίας γίνεται *κάνεις* ὑπέρπλουτος)

Ὅποιος *βγάνει* καὶ *δὲ* *βάνει* | *γρήγορα* ὅς τὸν *πάτο* *φτάνει* (διὰ τῆς ἀφειδοῦς δαπάνης ἄνευ ἀναπληρώσεως τῶν δαπανωμένων ταχέως ἐξαντλεῖται τις) πολλαχ. Ἡ σημ. καὶ μεσν. πβ. *Πρόδρομ.* 4,271 (ἐκδ. Hesselring - Pernot) «καὶ βάνω τὸ χερίτισιν μου, συντρίβω καὶ τσακίζω, ἐβγάνω τ' ὀλοκόκκινον, νὰ π'ες βαφέαν ὁμοιάζω». β) Ἀνασπῶ, ἐξέλκω κοιν. καὶ Τσακων.: *Εμπαλῆτ'ε* τὰ *μαχαίρα* Τσακων. || Φρ. *Βγάνω* *ξυλές* (δέρνω, ἐκ μεταφορᾶς τῆς ἀνασπώμενης μαχαίρας διὰ πληγμᾶ) Κρήτ. γ) Ἐξορύσσω κοιν. καὶ Τσακων.: Φρ. *Βγάνει* τῆς *Παναγίας* τὰ *μάθια* (εἶναι πολὺ ζωηρὸς) Κρήτ. δ) Ἐξάγω τοὺς ἄρτους ἀπὸ τὸν φούρνον Σκῦρ. Συνών. *ξεφουρνίζω*. ε) Ρίπτω Κεφαλλ. Κρήτ. κ.ά.: *Βγάνω* *μακρὰ* τὴ *δέτρα* Κεφαλλ. || Φρ. *Τοῦ* βγάνω *πέτρα* (τὸν ὑπερβάλλω, ὑπερτερῶ αὐτοῦ, ἐκ μεταφορᾶς τοῦ ὑπερβάλλοντος ἐν τῇ παιδιᾷ τῆς λιθοβολίας) Κρήτ. ς) Ἐκτείνω, προεκτείνω Σκῦρ.: Ἄσμ.

Αἰτέστε, *βρὲ* καλὰ *παιδιά*, *νὰ* *πά'* *νὰ* *πηδηθοῦμε*,

ὅς τῆς *Ἀρετῆς* τὸ *πῆδημα* *ἐκεῖ* *νὰ* *παινεστοῦμε*,

πηδάει ὁ *Ἀβδὶ* - *ἀγας*, τὸ *βγάνει* ὡς τὰ *δέκα*

(ἐνν. τὸ πῆδημα). ζ) Ἐκθέτω Κεφαλλ.: *Βγάνω* τὸ *ρολόι* ὅς τὸ *λαχείο*. 3) Διαβιβάζω, διαπερῶ σύνθηθ.: Φρ. *Τὰ* βγάνω *πέρα* (κατορθώνω). 4) Γεννῶ Κρήτ.: *Παροιμ.* *Ἡ* σκύλλ' ἀπὸ τῆς *βιάσι* τῆς *στραβὰ* *κουλούκια* *βγάνει* (ἐπὶ τοῦ ἐν σπουδῇ ἀτελεῖ κατεργαζομένου). 5) Ἀναδίδω, φύω κοιν. καὶ Τσακων.: *Παροιμ.* *Τὸ* *καρβούνη* *νὰ* *μπάλερε*! (ἄνθρακα νὰ βγάλης! ἀρὰ) Τσακων. 6) Ἐκχερσώνω γῆν ἀκαλλιέργητον Κέρκ. (Ἀργυροῦδ.): *Βγάνω* *τόπο*. 7) Ἐπὶ ὁδοῦ, διανοίγω, κατασκευάζω Νάξ. (Κορων.): *Βγάζω* *στράτα*.

Β) Μεταφ. 1) Ἀποκαθιστῶ, ὑπανδρεύω Σῦρ. (Ἐρμούπ.): *Βγάνω* τὴν *ἀδερφή* μου - τὴν *κόρη* μου. 2) Ἀπομακρύνω τινὰ τῆς θέσεώς του, ἀπολύω κοιν.: *Παροιμ.*

Ἡ *χώρα* *βάνει* τὸν *παππᾶ* *κ'* ἢ *χώρα* *τόνε* *βγάνει*

(τὸ σύνολον τῆς κοινότητος ἀποφασίζει τὰ καθέκαστα)

Ἡπ. 3) Προτείνω Κεφαλλ.: *Βγάνω* *μάρτυρα*. Ἡ σημ. καὶ μεσν. Πβ. *Χρον. Μορ.* 1816 καὶ 7704 (ἐκδ. JSchmitt) «τὸν Θεὸν ἐβγάνω μάρτυρα».

4) Ὁδηγῶ, φέρω κοιν. καὶ Τσακων.: Ὁ Θεὸς *νὰ* *νι* *μπάλη* *σὲ* *καλέ!* (ὁ Θεὸς νὰ τὸ βγάλη σὲ καλὸ! εὐχὴ) Τσακων. 5) Ὀρίζω, καθορίζω Κίμωλ.: *Βγάνω* *μιστό*. 6) Κερδίζω κοιν.: Φρ. *Βγάνω* τὰ

